

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2015-12-09
Stockholm

Mål nr
M 9449-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-09-25 i mål nr M 942-14, se bilaga A

KLAGANDE

Ystads kommun
Nya Rådhuset
271 80 Ystad

Ombud: Advokaterna AL och JS

MOTPARTER

1. Sveriges geologiska undersökning
Box 670
751 28 Uppsala

2. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

3. GP

4. CP

5. HG V G-W

Ombud: Advokat RL och jur.kand. HP

6. CN

Dok.Id 1235502

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

7. Best Vind i Ystad AB
Karlsfälts gård
271 98 Ystad

Ombud: CB

8. Trafikverket Södra Regionen
Box 366
201 23 Malmö

Ombud: AÖ

9. IA

10. MA

11. GM

12. JM

13. AS

14. Öja Fotbollförening
Box 2001
271 02 Ystad

SAKEN

Ansökan om tillstånd till bortledning av grundvatten för kommunal vattenförsörjning
på fastigheten X i Ystads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på det sättet att tidsbegränsningen av tillståndet att leda bort grundvatten upphävs.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Ystads kommun (kommunen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva tidsbegränsningen av tillståndet.

Sveriges geologiska undersökning (SGU), Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) och **GP** har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

CP har medgett ändringsyrkandet.

HG V G-W, CN, Best Vind i Ystad AB och **Trafikverket Södra Regionen** har inte haft några synpunkter på kommunens ändringsyrkande.

IA, MA, GM, JM, AS och **Öja Fotbollsförening** har inte yttrat sig.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har anfört i huvudsak följande.

Utgångspunkten i miljöbalken är att tillstånd ska gälla för all framtid. Bestämmelsen om möjlighet till tidsbegränsning i 16 kap. 2 § miljöbalken utgör ett undantag från denna utgångspunkt. I rättsfallet MÖD 2013:39, som gällde uttag av grundvatten för jordbruksbevattning, begränsade Mark- och miljööverdomstolen tillståndet till att gälla under 25 år. Att grundvattenuttag för jordbruksbevattning tidsbegränsas är fullt naturligt. En lantbrukares planeringshorisont med avseende på val av grödor och brukningsmetoder är rimligen inte lika lång som en kommuns vad gäller att säkerställa en trygg vattenförsörjning för dess invånare. En lantbrukare har vidare stor möjlighet att anpassa sin odling till en mindre vattenintensiv sådan om så skulle behövas i framtiden. Kommunal vattenförsörjning kan inte på samma sätt anpassas, utan detta intresse måste med nödvändighet behandlas annorlunda. Forskning och nederbördsstatistik indikerar att nederbörden och därmed grundvattenbildningen

kommer att öka inom den del av Sverige där den aktuella verksamheten är belägen. De problem som SGU befarar kunna uppstå och som skulle kunna motivera en tidsbegränsning av tillståndet, är således inte en faktor att beakta i detta mål. Om Mark- och miljööverdomstolen skulle godta att ett tillstånd för en sådan för samhället absolut nödvändig företeelse som uttag av vatten för kommunal vattenförsörjning tidsbegränsas, måste med nödvändighet alla kommande tillstånd som meddelas enligt såväl 9 som 11 kap. miljöbalken tidsbegränsas. En sådan förändring av en lagregels innebörd ska inte kunna ske genom praxis, utan måste i sådant fall ske genom lagändring. Konsekvenserna av en tidsbegränsning kan inte bara ses i förhållande till en eventuell avskrivningstid för ett vattenverk, utan är mycket mer betydande än så. Såväl beredningskapacitet som ledningsnät är helt anpassat till förekomsten av en viss vattenresurs och om nytt tillstånd inte meddelas när det gamla löper ut uppstår en situation som en kommun inte kan lösa. Inte heller går det att, för säkerhets skull, projektera och söka tillstånd för alternativa vattenuttag och vattenverk för att skydda sig vid ett eventuellt nekat tillstånd efter 30 år. Kostnaden för en sådan reservprojektering går inte på något sätt att motivera. En tidsbegränsning innebär således rent faktiskt ett hot mot en robust vattenförsörjning.

SGU har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande.

SGUs ställningstagande grundar sig på att myndigheten anser att alla grundvattenuttag som utgör en tillståndspliktig vattenverksamhet bör tidsbegränsas. Efter 25-30 år bör det ske en utvärdering av vattenverksamheten, dess påverkan, närområdets och samhällets behov, grundvattenresursens status etc. Är det så att vattenverksamheten inte skapat några olägenheter under tillståndstiden samt att det inte finns några andra intressenter med större värde vad gäller grundvattenresursen eller dess påverkansområde så torde det vara en enkel process att få ett nytt tillstånd. Det råder en ovisshet kring hur stora klimatförändringarna blir och hur detta kommer att påverka samhället. De scenarier som finns talar för att hydrologin och hydrogeologin kommer att påverkas. Det är därför även ur denna aspekt viktigt att tillstånd tidsbegränsas, eftersom det är troligt att grundvattenbildning och vattenbalans kan komma att förändras. Det är också angeläget att beakta att miljölagstiftningen förändras kontinuerligt. När allt fler intressen är beroende av en resurs är det inte osannolikt att

miljölagstiftningen anpassas efter rådande omständigheter. Med tidsbegränsade tillstånd slipper man de problem som finns med gamla tillstånd som finns kvar även efter det att verksamheten har upphört och verksamhetsutövaren har försvunnit. Det bör inte vara upp till samhället att betala för upphävandet av dessa gamla tillstånd. SGU föreslår att Mark- och miljööverdomstolen fastställer en tidsbegränsning för tillståndet som gör att detta måste förnyas vid samma tidpunkt som de tillstånd för grundvattenuttag för jordbruksbevattning som finns i samma område löper ut. Domstolen får på så sätt möjlighet att göra en samlad bedömning av behovet, vilket borgar för ett hållbart nyttjande av resursen.

Länsstyrelsen har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande.

Kommunen har uttryckt farhågor för att tillstånd inte skulle medges vid en framtida ansökan om 30 år, om tillståndet tidsbegränsas nu. Dricksvattenintresset kommer dock alltid att ha företräde, varför det inte finns reella skäl för sådana farhågor. Däremot kan såväl uttagsmängder som villkor för verksamheten komma att behöva omprövas och uppdateras efter de förutsättningar som råder om 30 år. Det kan exempelvis röra sig om villkor om vattenbesparande åtgärder för det fall det skulle råda vattenbrist eller liknande. Det är svårt att överblicka vilka krav som kan ställas på en verksamhet, kommunal likväl som enskild, i en sådan tidshorisont. Det finns visserligen en möjlighet för länsstyrelsen att begära omprövning av tillståndet, men det är inte rimligt att skattebetalarna ska stå för kostnaden för detta när det redan i dagsläget är möjligt att besluta om en tidsbegränsning. Om man ser till Sveriges åtaganden mot EU vad gäller Vattendirektivet samt miljömålsarbetet och miljöbalkens krav på hushållning med resurser, så måste det anses vara förlegat med evig tillståndstid oavsett verksamhetsutövare. Tillståndstiden om 30 år rimmar väl med vattenverkens avskrivningstid som rimligen också är 30 år.

GP har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande.

Tillståndet bör vara tidsbegränsat då en sänkning av grundvattennivån lär få konsekvenser för närområdet. Eftersom det inte helt går att överblicka konsekvenserna

för miljön eller att förutsäga hur grundvattennivåerna kommer att påverkas förrän pumpningarna äger rum, bör tidsbegränsning tillåtas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har med stöd av 23 kap. 6 § miljöbalken avgjort målet utan att hålla huvudförhandling.

Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen ska pröva är om tillståndet för bortledning av grundvatten ska vara tidsbegränsat på det sätt som mark- och miljödomstolen har bestämt eller om tillstånd till verksamheten kan ges utan tidsbegränsning.

För att tidsbegränsning av ett tillstånd ska bli aktuell krävs att omständigheterna i det enskilda fallet påkallar en sådan begränsning. I rättsfallet MÖD 2013:39 har Mark- och miljööverdomstolen närmare redogjort för skälen för att tidsbegränsa ett tillstånd. Det målet gällde uttag för jordbruksbevattning och det uttalades i domen bl.a. att det inte är rimligt att en enskild verksamhetsutövare kan göra anspråk på en naturresurs som vatten genom ett för all framtid gällande tillstånd. Tillståndet begränsades till att gälla under 25 år från det att domen vunnit laga kraft. I Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 december 2014 i mål nr M 10121-13, som avsåg uttag för dricksvatten, dvs. en verksamhet som är av allmänt intresse och där behovet knappast kommer att förändras över tiden, gjorde domstolen däremot bedömningen att det inte förelåg sådana omständigheter i det enskilda fallet som påkallade en tidsbegränsning.

I detta mål är det, i likhet med mål M 10121-13, fråga om tillstånd till grundvattenuttag för kommunal vattenförsörjning. Det vattenuttag som ansökan avser ska alltså tillgodose ett allmänt intresse där behovet knappast kommer att förändras över tiden. Det har inte framkommit någonting i utredningen som utgör skäl att tidsbegränsa tillståndet. Osäkerheter om skaderisk på lång sikt får hanteras genom att lämpliga villkor föreskrivs för verksamheten samt genom den möjlighet som finns i 24 kap. miljöbalken att återkalla och ompröva tillstånd. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras på så sätt att tillståndet inte tidsbegränsas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2016-01-07

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsråden Ingrid Åhman, referent, och Åsa Marklund Andersson.

Föredragande har varit Julia Nyberg.

Rättelse/komplettering

Dom, 2014-09-25

Rättelse, 2014-10-09

Beslutat av: justitiesekreteraren Cecilia Giese Hagberg

Sid 25, sista stycket, tredje raden, på grund av skrivfel ska ordet nererbörd bytas ut mot "grundvattenpåfyllning"

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-09-25
meddelad i
Växjö

Mål nr M 942-14

SÖKANDE

Ystads kommun
Nya Rådhuset
271 80 Ystad

Ombud: Advokaterna AL och JS

SAKEN

Ansökan om tillstånd för bortledning av grundvatten för kommunal vattenförsörjning på fastigheten X, Ystads kommun

Avrinningsområde: 89	SWEREF99 TM
Brunn B1	N: 6146920 E: 428130
Brunn B2	N: 6147001 E: 428188
Brunn B3	N: 6146947 E: 428158
Brunn B4	N: 6146985 E: 428187
Brunn B5	N: 6146920 E: 428136

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Ystads kommun (sökanden) tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att inom fastigheten X i Ystads kommun

- (a) bortleda grundvatten för kommunal vattenförsörjning innefattande ett uttag om maximalt 1 387 000 m³ dock högst 8 000 m³/dygn och högst 6 000 m³/dygn som medeltal under en sammanhängande tremånadersperiod per kalenderår, samt att
- (b) anlägga och bibehålla fem (5) brunnar (i ansökan angivna som B1 - B5) och de övriga anläggningar som behövs för bortledningen.

Dok.Id 295269

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30

- (c) vid behov anlägga ersättningsbrunnar i anslutning till de befintliga brunnarna samt med i princip samma utformning som brunnarna B3, B4 eller B5. Ersättningsbrunnarna får placeras inom fastigheten X.

Tidsbegränsning

Tillståndet gäller i 30 år från lagakraftvunnen dom.

Villkor och kontroll

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden redovisat och åtagit sig i målet.
2. Så länge grundvattenuttag sker med stöd av nu lämnat tillstånd ska sökanden vid uttagsbrunnarna mäta, med fast monterad summerande vattenmätare, den bortledda mängden vatten. Journalföring ska ske en gång varje månad och journalerna ska hållas tillgängliga hos sökanden för var och en som anser sig berörd av vattenverksamheten. Uppgifterna ska sparas i 10 år.
3. Verksamhetens påverkan på omgivningen ska kontrolleras enligt särskilt upprättat kontrollprogram som ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten. Förslag till kontrollprogram ska upprättas av sökanden och ges in till tillsynsmyndigheten innan tillståndet tas i anspråk senast sex (6) månader efter det att tillståndsdomen vunnit laga kraft. Kontrollmätning ska ske under hela tillståndstiden.
4. Om det inom den tid som medgivits för anmälan av oförutsedd skada, inom det redovisade influensområdet, uppstår akut vattenbrist i enskild vattentäkt för tillgodoseende av fastighetens behov av vatten för hushåll, djurhållning eller för näringsverksamhet, med undantag av vatten för bevattning, ska det om skadan kan bedömas bero på sökandens uttag, åligga sökanden att omgående efter anmodan anordna med provisoriskt tillhandahållande av vatten för ovan angivet ändamål intill dess vattenförsörjningen kan anordnas permanent.

5. Om det under ovan angiven tid uppstår tvist angående punkten 4 får tvisten genom anmälan från sakägare hänskjutas till mark- och miljödomstolen för avgörande.

Kontroll

Det åligger sökanden att kontrollera verksamheten i enlighet med vad som angetts i tillståndsansökan och enligt vad sökanden i övrigt åtagit sig. Sökanden ska låta utföra kontrollmätning i grävd brunn på fastigheten Y samt inmätning av grundvattenbrunnarna på fastigheterna Z, XY och XZ. Grundvattennivåerna ska kontrolleras under en tid för att sedan, om påverkan på grundvattennivåerna påvisas utifrån kommunens vattenuttag, eventuellt ingå i kontrollmätning i kontrollprogrammet.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att fastställa de ytterligare villkor som kan fordras för kontrollen av verksamheten.

Miljökonsekvensbeskrivning

Den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen godkänns.

Verkställighetsförordnande

Tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

Arbetstid

Arbetstiden för vattenverksamheten bestäms till fem (5) år från den dag detta tillstånd tas i anspråk.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska, för att få tas upp till prövning, anmälas till mark- och miljödomstolen inom 20 år räknat från när årsuttaget överstiger 912 500 m³ per år.

Omprövning av tillstånd

Vid omprövning av tillståndet är sökanden enligt 31 kap. 22 § andra stycket 3 miljöbalken inte skyldig att utan ersättning avstå från mer än en tjugonedel (1/20) av den vattenmängd som omfattas av tillståndet till verksamheten.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen fastställer den, med stöd av 3 kap. förordningen (1998:940) om avgift för provning och tillsyn enligt miljöbalken, tidigare preliminärt fastställda avgiften för målets provning.

Rättegångskostnader

Sökanden åläggs att utge ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Skåne län med ettusensexhundra (1 600) kronor. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Tidigare tillstånd

Detta tillstånd ersätter tidigare tillstånd, dom A 30/1951 (deldom), AD 39/1946 den 22 mars 1951, för vattenuttag ur bergbrunnarna (B1 och B2) på fastigheten X, så snart någon av brunnarna B3-B5 har tagits i anspråk. _____

BAKGRUND

Den kommunala vattentäkten i Stora Herrestad består idag av två brunnar (B1 och B2) i berggrunden samt tre nyligen utförda bergbrunnar (B3, B4 och B5). Samtliga brunnar är belägna på den av kommunen ägda fastigheten X.

Anledningen till denna ansökan är att Ystads kommun (sökanden) ämnat utöka vattentäktens kapacitet genom att anlägga tre nya bergborrade brunnar, samt att sammantaget öka uttaget av vatten från de befintliga och de nya brunnarna. Ansökan omfattar även rätten att anlägga de nya brunnarna, att bibehålla samtliga fem bergborrade brunnar samt att vid behov inom fastigheten anlägga ersättningsbrunnar med liknande utformning och i anslutning till dessa brunnar.

Syftet med kapacitetshöjningen är att möjliggöra att det ur vattentäkten ska kunna tas ut vatten till en mängd som till stor del ska kunna uppfylla behovet av reservvatten i händelse av att kommunens huvudsakliga vattentäkt i Nedraby skulle slås ut. Syftena är även att säkerställa att det inom kommunen finns tillräcklig råvattengång under högförbrukningsperioder nu och i framtiden, samt att på sikt utgöra ett nödvändigt tillskott till den ordinarie vattenförsörjningen i Ystads kommun.

Genom erhållet tillstånd kommer Stora Herrestad vattentäkt att ingå som en del i ett robust vattenförsörjningssystem i kommunen. Det ökade uttaget ger möjlighet att i korta perioder producera akuta mängder reservvatten och det ökade medeldygnsuttaget ger en uthållighet vid utdragna reservvattensituationer. I det framtida vattenförsörjningssystemet är Stora Herrestad ett högst nödvändigt komplement eftersom Glemmingebro vattentäkt ensam inte bedöms vara tillräcklig för att täcka dagens reservvattenbehov eller kommunens ökade vattenbehov på längre sikt (efter 2030).

I Stora Herrestad finns inte något vattenverk. Avsikten är att vattnet från vattentäkten, precis som sker i dagsläget, ska kopplas till Nedraby vattenverk för behandling inkluderande reduktion av hårdhet, järn och mangan innan det distribueras ut till abonnenterna. Nedraby vattenverk är kopplat till kommunens centrala ledningsnät och vattentäkten kommer att användas tillsammans med övriga vattentäkter inom försörjningsnätet för reservvattenproduktion för att bidra till en långvarig och robust vattenförsörjning i kommunen.

TIDIGARE BESLUT

Ystads kommun har enligt dom A 30/1951 (deldom), AD 39/1946 den 22 mars 1951, tillstånd för vattenuttag ur två bergbrunnar (B1 och B2) på fastigheten X. Genom vattendomen har kommunen rätt att från Stora Herrestad vatten-täkt ta ut grundvatten till en mängd av maximalt 2 500 m³/d i medeltal per år. Av domen framgår även att kommunen tillfälligt har haft rätt att ta ut ytterligare 1 500 m³/d ur vattentäkten fram tills att utbyggnaden av Nedraby vattentäkt var genomförd.

Enligt det tidigare tillståndet är rätten att tillgodogöra sig grundvatten för framtiden förenad med fastigheten X, vilken utgör vattentäktsfastighet.

ANSÖKAN**Yrkanden**

Sökanden yrkar, såsom ansökan slutligen framställts, att mark- och miljödomstolen lämnar sökanden tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att inom fastigheten X i Ystads kommun

- (a) bortleda grundvatten för kommunal vattenförsörjning innefattande ett uttag om maximalt 1 387 000 m³/år dock högst 8 000 m³/dygn och högst 6 000 m³/dygn som medeltal under en sammanhängande tremånadersperiod per kalenderår, samt att
- (b) anlägga och bibehålla fem (5) brunnar (i ansökan angivna som B1 – B5) och de övriga anläggningar som behövs för bortledningen tillika vid behov anlägga ersättningsbrunnar i anslutning till de befintliga brunnarna samt med i princip samma utformning som brunnarna B3, B4 eller B5.

Slutligen yrkar sökanden att mark- och miljödomstolen

- (c) Fastställer *arbetstiden* för vattenverksamheterna till fem (5) år från den dag tillståndsdomen vinner laga kraft,
- (d) bestämmer tiden för anmälan av ersättning för *oförutsedd skada* på grund av de ansökta vattenverksamheterna till tjugo (20) år räknat från utgången av arbetstiden,
- (e) förordnar att det blivande tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft, så kallat *verkställighetsförordnande*,
- (f) föreskriver *villkor* i enlighet med sökandens förslag, vilket redovisas i avsnitt 2.1 nedan,
- (g) godkänner den till ansökan bifogade *miljökonsekvensbeskrivningen (MKB)*

Förslag till villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden redovisat och åtagit sig i målet.
2. Så länge grundvattenuttag sker med stöd av nu lämnat tillstånd ska sökanden vid uttagsbrunnarna mäta, med fast monterad summerande vattenmätare, den bortledda mängden vatten. Journalföring ska ske en gång varje månad och journalerna ska hållas tillgängliga hos sökanden för var och en som anser sig berörd av vattenverksamheten. Uppgifterna ska sparas i 10 år.
3. Verksamhetens påverkan på omgivningen ska kontrolleras enligt särskilt upprättat kontrollprogram som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Förslag till kontrollprogram ska upprättas av sökanden och ges in till tillsynsmyndigheten innan tillståndet tas i anspråk och i vart fall sex (6) månader efter det att tillståndsdomen vunnit laga kraft.
4. Om det inom den tid som medgivits för anmälan av oförutsedd skada, inom det redovisade influensområdet, uppstår akut vattenbrist i enskild vattentäkt för tillgodoseende av fastighetens behov av vatten för hushåll, djurhållning

eller för näringsverksamhet, med undantag av vatten för bevattning, ska det om skadan kan bedömas bero på sökandens uttag, åligga sökanden att omgående efter anmodan av fastighetsägaren anordna med provisoriskt tillhållande av vatten för ovan angivet ändamål intill dess vattenförsörjningen kan anordnas permanent.

5. Om det under ovan angivna tid uppstår tvist angående punkten 4 får tvisten genom anmälan av sakägare hänskjutas till mark- och miljödomstolen för avgörande.

Prövningens omfattning

I denna prövning ingår vattenverksamheten så som den angivits under "Yrkanden". Avsikten är att det nya tillståndet, vid bifall till ansökan, ska ersätta det gamla tillståndet och att detta med stöd av 24 kap. 3 § första stycket 6 miljöbalken i så fall återkallas. Inga följdverksamheter till vattenverksamheten uppkommer som kan behöva bedömas i målet.

Omgivningsbeskrivning

Den aktuella vattentäkten är belägen i backlandskapet nordost om Ystad. Utanför det praktiska influensområdet finns Ystad sandskog och Högestad mosse som är klassificerade som Natura 2000-områden. Ystads sandskog ligger ca 4 km söder om Stora Herrestads vattentäkt. Området utgörs av en äldre tallskog på fossila sanddyner samt öppna sanddyner. Högestads mosse ligger ca 4 km norr om Stora Herrestads vattentäkt och består av ett stort betesmarksområde med större kärrmarker av olika karaktär. Mossen är en av landets förnämsta våtmarker och ingår i Myrskyddsplan för Sverige.

Inga biotopskyddsområden finns utpekade inom det praktiska influensområdet. Däremot finns en alsumpskog som täcker en yta på 6 ha inom Ystads sandskog som är utpekad som nyckelbiotop.

Söder om vattentäkten finns det stora riksintresseområdet för kustzon, som syftar till att skydda högexploaterad kust. Riksintresseområdet sträcker sig utmed hela Skånes kust. Havet utanför Ystad är även riksintresse för yrkesfiske.

Naturmiljö m.m.

Verksamheten kommer att bedrivas inom ett område som ligger inom riksintresseområde för naturvård. Delar av riksintresseområdet omfattas av naturvårdsprogram avseende både terrängform och biologiska värden.

Inom eller i nära anslutning till det praktiska influensområdet finns områden som omfattas av regionalt kulturmiljöprogram för Skåne - Särskilt värdefulla kulturmiljöer.

Områdesskydd m.m.

Inga förordnanden om områdesskydd föreligger där verksamheten ska bedrivas eller i dess omedelbara närhet. Det finns ett vattenskyddsområde inom det praktiska influensområdet. Detta vattenskyddsområde är knutet till det befintliga tillståndet för vattenverksamhet. Utanför det praktiska influensområdet ligger närmaste vattenskyddsområde i Nedraby.

Geologiska förhållanden

Stora Herrestad vattentäkt är belägen i ett område där jordlagren präglas av morän med mellanliggande (intermoräna) lager av sand och grus. De intermoräna sedimenten exponeras vid ett flertal platser och består generellt i området mellan Öja och Stora Herrestad av sediment med siltig och sandig karaktär.

I sydostlig riktning mot kusten förekommer utbredda områden med svallsediment som i de yttre områdena mot Stora Herrestad har en mäktighet på 0,5 - 1 m och består av sand. I de centrala delarna av dessa välsorterade sediment kan mäktigheten uppgå till 4 - 6 m. I de låglänta delarna nordost om Ystad ligger ett större kärrområde (Öja mosse) med förekomst av organiska jordlager (torv och gyttja).

Vid vattentäkten har jordlagren en mäktighet på ca 8 - 9 m. Jordlagren utgörs här av morän och moränlera med inslag av sand och grusig sand de översta 3-4 metrarna.

Den underliggande sedimentära berggrunden från Krita tillhör den så kallade Vombformationen och utgörs av sandsten, siltsten, kalksten och lera. Ca 1200 m nordväst om vattentäkten begränsas kritberggrunden av en höjd-rygg med äldre berggrund från övre trias - jura - undre krita. Höjdryggen, som sträcker sig från Bussjöholm mot Fårarp och vidare mot nordost byggs upp av sandsten, siltsten, lersten och kol.

Enligt berggrundskartan faller berggrundsnivån åt söder, från +20 i norr vid Borrie, ±0 vid vattentäkten och vidare ut mot kusten. Vid observationsbrunn 12-H2 noterades omväxlande lager med morän och grovsediment ner till nivån -30 m där borrhningen avslutades mot bedömd berggrundsytta.

Hydrologiska förhållanden

Inom det aktuella området kan flera skilda vattenförande grundvattenvåningar i jordlagren förväntas i de intermoräna sedimenten. I de övre delarna av den sedimentära kritberggrunden förekommer en sammanhängande sluten akvifer.

Akvifererna i jord och berg åtskiljs av mellanliggande tätare jordlager (morän och moränlera). Läckage mellan akvifererna förekommer och bestäms av de mellanliggande lagrens genomsläpplighet samt tryckskillnaden mellan akvifererna.

De hydrologiska förhållandena i området har tidigare undersökts genom propumpningar. Tillrinningsområdet utgörs av grundvattenförekomsterna Vombsänkan och Stora Herrestad-Fårarp och omfattar en area av ca 18 km². Den kemiska statusen för grundvattenförekomsterna bedömdes år 2009 som god och miljökvalitetsnormen är

satt till "god kemisk grundvattenstatus år 2015". Samma gäller för miljökvalitetsnormen kvantitativ status.

Planförhållanden och markanvändning

Översiktsplanen för Ystads kommun antogs den 17 november 2005 och vissa tillägg antogs den 17 februari 2011. Den planerade verksamheten strider inte mot översiktsplanen. Den för vattenverksamheten aktuella fastigheten X omfattas inte av någon detaljplan.

Beskrivning av vattenförsörjningsanläggning vid Stora Herrestad

I Stora Herrestad finns inget vattenverk. Vattnet planeras att pumpas till Nedraby vattenverk för reduktion av hårdhet, järn och mangan innan det därifrån distribueras ut till abonnenterna.

Vattentäkten i Stora Herrestad består idag av två äldre schaktbrunnar (B1 och B2) samt tre nyligen utförda brunnar (B3, B4 och B5), samtliga utförda i kalkberget.

B1 är anlagd 1915, är 11 meter djup, och har en specifik kapacitet om 2 l/s per meter avsänkning. B2 är anlagd 1934, är 11 meter djup, och har en specifik kapacitet om 4,4 l/s per meter avsänkning. B3 är anlagd 2011, är 30 meter djup, och har en specifik kapacitet om 26 l/s per meter avsänkning. B4 är anlagd 2012, är 28 meter djup, och har en specifik kapacitet om 28 l/s per meter avsänkning. B5 är anlagd 2012, är 28 meter djup, och har en specifik kapacitet om 32 l/s per meter avsänkning.

Fastighetsförhållanden och påverkan på enskilda motstående intressen

Det för verksamheten definierade influensområdet berör fastigheter som kan komma att beröras i någon del av en trycknivåförändring överstigande 0,3 meter. Grundvattenpåverkan bedöms inte ge några praktiska konsekvenser för bergborrade brunnar inom influensområdet. Grundvattenpåverkan bedöms inte heller ge någon försämrad effekt i bergborrade energibrunnar. Konsekvensen för brunnar utförda i jordlagren kan bli minskad uttagskapacitet. Påverkan på grundvattennivåerna kan vara ett par meters avsänkning i närheten av vattentäkten, vilket kan medföra att grunda brunnar torrläggs.

Om det uppkommer en skadlig påverkan på brunnar inom influensområdet för jord respektive berg och skadan är att hänföra till den nu ansökta vattenverksamheten, är det sökandens avsikt att vidta erforderliga åtgärder för att upphäva effekten av skadan. Sådana åtgärder kan beroende på omständigheterna i det enskilda fallet vara t.ex. att borra ersättningsbrunn alternativt inkoppling av aktuell fastighet på kommunalt VA.

Miljökonsekvenser

Påverkan på grundvattennivåer

Uttagen innebär påverkan på grundvattennivån inom influensområdet. Effekten är att grundvattennivån sänks. Storleken på sänkningen beror på uttaget samt avståndet till vattentäkten.

Påverkan på grundvattennivån kan medföra avsänkta grundvattennivåer i enskilda brunnar. Inom det bedömda influensområdet kan således enskilda brunnar komma att påverkas. Exempel på sådan påverkan är den torrläggning av totalt tre fastigheters bergborrhade brunnar som inträffade under provpumpningarna. Denna negativa verkan avhjälpes genom att den av de tre fastigheterna som vid tillfället inte även hade tillgång till kommunalt vatten, fick detta genom sökandens försorg. Grundvattenpåverkan bedöms inte medföra någon skadlig påverkan på övriga bergborrhade enskilda brunnar i området. Ingen grundvattennivåpåverkan i jord har uppmätts.

Någon märkbar konsekvens för miljön kan inte heller förutses.

Påverkan på grundvattenkvantitet

Det ansökta uttaget av grundvatten är, tillsammans med andra förekommande tillståndsgivna uttag, mindre än nybildningen av grundvatten till grundvattenmagasinen i jordlagren och berggrunden. Verksamheten bedöms därför inte medföra någon varaktig risk för att den fastställda miljö kvalitetsnormen för kvantitativ grundvattenstatus i de aktuella vattenförekomsterna (Vombsänkan, Stora Herrestad — Fårarp och Eriksdal) inte ska kunna hållas. Vattenbalanser för magasinen visar att någon negativ vattenbalans inte kan uppkomma genom uttagen.

Påverkan på grundvattenkvalitet

Grundvattnet vid Stora Herrestad kan generellt fastställas som hårt med förhöjda halter av järn och mangan. Vid flera provtagningstillfällen har långsamväxande bakterier legat över bestämningsgränsen. Spår av bekämpningsmedlet Bentazon har påvisats i brunn B3, dock under gränsvärdet för dricksvattenändamål. Resultaten visar att det uppfordrade grundvattnet måste behandlas för att uppnå fullgod dricksvattenkvalitet.

Vattenuttag har sedan länge skett ur de befintliga brunnarna. Någon försämring av grundvattenkvaliteten har inte kunnat konstateras. Bedömningen är att inte heller uttagen ur de nyanlagda brunnarna kommer att inverka negativt på den kemiska sammansättningen hos grundvattnet. Ingen saltvatteninträngning kan förväntas.

Den ansökta verksamheten bedöms inte innebära försvårande av möjlighet att uppnå miljö kvalitetsnormen god kemisk vattenstatus år 2015.

Påverkan på ytvatten

Grundvattenuttagen ur bergsbrunnar inom Stora Herrestad vattentäkt bedöms inte påverka Nybroån och verksamheten bedöms således inte inverka negativt på möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna gällande god ekologisk och kemisk ytvat-

tenstatus i det vattendraget. Fisket i Nybroån bedöms inte heller påverkas negativt då tillrinningen till Nybroån från delavrinningsområdet sker långt nedströms, nära åns utlopp i Östersjön. Inte heller en mindre vattenföring i till ån anslutande dike bedöms störa fisket i Nybroån.

Samråd

Samråd har hållits med länsstyrelsen och skriftligen med berörda enskilda, myndigheter och organisationer efter kungörelse i vederbörlig ordning. Länsstyrelsen beslutade den 9 december 2013 att verksamheten inte kunde få betydande miljöpåverkan.

Rådighet

Eftersom såväl den befintliga som den nu ansökta vattenverksamheten avser vattentäkt för allmän vattenförsörjning, har sökanden jämlikt 2 kap. 4 § första stycket 2 i lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet rådighet över vattnet inom verksamhetsområdet. Sökanden äger vidare fastigheten X.

Sakägare och skadeersättning

Under genomförda provpumpningar torrlades tre enskilda brunnar inom influensområdet. Endast en av de berörda fastigheterna saknade vid tillfället kommunalt VA. Skadan för denna fastighet avhjälpes på sätt att denna fastighet inkopplades på kommunalt VA. Några andra negativa konsekvenser observerades inte under provpumpningarna och bedöms därför inte heller uppstå när vattenuttag sker i enlighet med ansökan. Det saknas således anledning att i nuläget erbjuda några skadeersättningar. I stället har föreslagits villkor för skadeavhjälpande åtgärder för det fall skador likväl skulle uppstå.

Verksamhetens tillåtlighet

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

Sökanden innehar den kunskap som krävs för att bedriva den aktuella verksamheten. Anläggningens löpande drift och dess underhåll ska vidare skötas av personal med omfattande kunskap och flerårig praktisk erfarenhet av anläggningar av liknande typ som den nu ansökta.

Genom egenkontroll införskaffas kontinuerligt kunskap om verksamhetens potentiella omgivningspåverkan.

Försiktighetsmått och teknikval (2 kap. 3 § miljöbalken)

Sökanden avser vidta de försiktighetsmått som kan krävas för att förhindra att verksamheten medför negativ påverkan på människors hälsa och miljön. I detta fall är

det främst en fråga om att tillse att påverkan av grundvattennivåer och grundvattenkvalitet noggrant kontrolleras.

Hushållnings- och kretsloppsreglerna (2 kap. 5 § miljöbalken)

Vattnet ska till stor del tjäna som reservvatten vid haveri eller bristsituationer för den ordinarie vattenförsörjningen och kommer inte att tas ut i onödan då ordinarie vattenresurser finns att tillgå.

Val av plats (2 kap. 6 § miljöbalken)

På platsen har vattenuttag pågått under lång tid. Utredningar har visat att tillgången på vatten är god och vattenkvaliteten har bedömts lämplig för produktion av dricksvatten

Ett alternativ till den sökta verksamheten skulle vara att tillgodose behovet av reservvatten på annan plats än i direkt anslutning till befintliga brunnar i Stora Herrestad vattentäkt. En alternativ lokalisering av de bergborrade brunnarna skulle kunna vara att dessa istället anlades i kritberggrunden på annan plats inom Vombsänkans grundvattenförekomst. Inom denna grundvattenförekomst återfinns såväl Glemmingebro vattentäkt som Köpinge- och Löderupsgruppens tillståndsgivna bevattningsuttag. Att lokalisera fler uttag till området sydost om Stora Herrestad skulle innebära en lokalt högre ansträngning av vattenbalansen med samverkan av flera större uttag inom ett begränsat område. Detta bedöms därför inte som ett lämpligt alternativ.

Ett annat alternativ skulle kunna vara att ta ut motsvarande mängder vatten ur jordlagren i Krageholms eller Fyledalens grundvattenförekomst. Inom Krageholms grundvattenförekomst kan det i områden med isälvsavlagringar nordväst om Stora Herrestad finnas möjlighet till grundvattenuttag. Några närmare grundvattenundersökningar finns inte utförda och möjliga grundvattenuttag och vattenkvalitet finns inte dokumenterad. Utifrån dessa förutsättningar och de kostnader som kan ses i samband med en omlokalisering av en större vattenanläggning, bedöms detta alternativ inte heller som lämpligt.

Fyledalssänkan inom Fyledalens grundvattenförekomst är däremot väl känd. Mellan Nedraby och Stenby har provborringar utförts som visar på goda uttagsmöjligheter. En omlokalisering av grundvattenuttag till detta område är därför genomförbart. Dock ses detta alternativ ändå inte som lämpligt ur säkerhetssynpunkt, då sårbarheten ökar vid placering av en reservvattentäkt inom samma grundvattenförekomst som Nedraby och Stenby vattentäkt. Ur säkerhetssynpunkt bör reservvatten utvinas ur annan grundvattenförekomst än huvudtäkten.

En alternativ lokalisering och utformning av vattenverksamheten innebär generellt även att en distributionsanläggning och ledningar måste utformas och etableras från den nya platsen, vilket inte kan anses ekonomiskt försvarbart när etablerade överföringsledningar från Stora Herrestads vattentäkt redan existerar.

Av denna anledning är det inte lämpligt att ersätta nu ansökta uttag vid Stora Herrestads vattentäkt med uttag från en annan dricksvattentäkt eller att anlägga ny vattentäkt på annan plats.

Skälighet (2 kap. 7 § miljöbalken)

Med vad som anges i denna ansökan och de begränsningar och försiktighetsmått som sökanden åtagit sig, anser sökanden att förutsättningarna enligt 2 kap. 7 § miljöbalken är uppfyllda.

Tillåtlighet enligt 3 och 4 kap. miljöbalken

Miljöbalkens kapitel tre och fyra, rörande hushållningsbestämmelser, beskriver hur hänsyn ska visas till allmänna intressen när ett områdes användning ändras och vilka riksintressen som ska skyddas. I Ystads kommun är ett antal områden klassade som riksintressanta, vilket innebär att de ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Någon påverkan på de riksintressen som förekommer i omgivningen kommer inte att ske.

Miljö kvalitetsnormer

Verksamheten kommer inte att bidra till överskridande av några miljö kvalitetsnormer.

Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

Vattenbortledningen ska ske för att tillgodose behovet av dricksvatten för kommuninvånarna i Ystads kommun. Även om nyttan från ekonomisk utgångspunkt alltid är svår att kvantifiera för angelägna allmänna intressen av självkostnadskaraktär, kan ett mått vara att värdet av vattnet till abonnent överstiger 10 kronor per m³. Som visats ovan och genom genomförda utredningar, uppkommer inte några skador av någon större omfattning. Några investeringar som skulle överstiga nyttan finns inte. Investeringskostnaderna bedöms nämligen till 2 500 000 kronor och en årlig driftskostnad av anläggningen uppskattas till ca 150 000 kronor

Med hänsyn till det ovan anförda måste det anses uppenbart att nyttan av den ansökta verksamheten väsentligen överstiger den kostnad som verksamheten medför samt möjliga skador och olägenheter av densamma. Tillåtlighet enligt 11 kap. 6 § miljöbalken måste således anses föreligga.

Tillåtlighet enligt 16 kap. miljöbalken

Några omständigheter som skulle hindra tillstånd mot bakgrund av 16 kap. miljöbalken föreligger inte.

Förslag till kontrollprogram

Kontrollprogram kommer att arbetas fram av sökanden efter samråd med tillsynsmyndigheten och i enlighet med de särskilda villkor som föreslagits ovan.

Generellt föreslås kontrollprogrammet innehålla mätning av flöde och total bortledd grundvattenmängd med summerande räkneverk samt mätning av grundvattennivån i uttagsbrunnarna samt i observationsbrunnar som på ett tillräckligt sätt kan fånga upp påverkan på omgivningen. Även kontroll av vattenkvalitet kommer att ske och om så bedöms nödvändigt, kontroll av berört ytvatten.

Verkställighetsförordnande

Verksamheten är till stor del redan pågående och flertalet anläggningar redan utförda. Ingen bestående eller irreversibel skada kan uppkomma genom verksamheten och anledning saknas att befara att ett verkställighetsförordnande står i strid mot några andra intressen. Sökanden har däremot ett stort behov av att säkra sina reservvattenresurser eftersom redundans i försörjningen saknas i dag.

INKOMNA YTTRANDEN

MSB, HaV och Naturvårdsverket avstår från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Skåne län har ingen erinran mot att tillstånd ges för det sökta grundvattenuttaget. Visserligen är nyttjandegraden av grundvattenbildningen relativt stor, omkring 70 %. Kommunal dricksvattenförsörjning är dock av sådant allmänt intresse att länsstyrelsen tillstyrker ansökan. Länsstyrelsen anser att tillståndet ska tidsbegränsas till 25 år.

SGU anser att det är positivt att Ystads kommun planerar sin vattenförsörjning för att kunna säkerställa en långvarig råvattentillgång med god kvalitet inom kommunen. När det gäller yrkande (d) anser SGU att 10 år är en rimlig tid för oförutsedd skada. De anser dock att det kan vara lämpligt om denna tid börja räknas först efter man uppnått en viss storlek av de tillståndsgivna uttagen. När det gäller vattenbalansen anser SGU att siffrorna är rimliga, att områdets storlek är rimligt och att det tillgängliga vattnet vid vattentäkten bör vara tillräckligt för att de sökta uttagen ska kunna ske utan skada på allmänna eller enskilda intressen. De anser dock att grundvattnet delvis har ett annat ursprung än vad som redogörs för i MKB. Grundvattenförekomsten Stora Herrestad-Fårarp har enligt SGU en låg uttagskapacitet ($<15\text{m}^3/\text{d}$) som inte går att jämföra med kapaciteten i Vombsänkan ($500\text{-}1500\text{m}^3/\text{d}$). Dock överlagras Herrestad-Fårarp av jordförekomsten Krageholm som enligt SGU har en betydligt bättre kapacitet ($>2000\text{m}^3/\text{d}$). De anser att delar av det vatten som kommer vattentäkten tillgodo kommer från grundvattenförekomsten Krageholm vilket bör avspeglas i kontrollprogrammet.

När det gäller kontrollprogrammet och de nivåmätningar som ska utföras bör man överväga om man vid minst ett ställe bör använda sig av automatiserade mätare som t.ex. mäter och lagrar grundvattennivån dagligen. Vidare bör man ha minst en nivåmätning nära Öja avfallsdeponi och rikkärren och eventuellt även fuktängarna vid Hålebäck kan behöva övervakas/inventeras med lämplig frekvens. Högestad mosse är ett Natura 2000 områden som innehåller grundvattenberoende ekosystem som får

vatten från en grundvattenförekomst, i detta fall Krageholm (SE615290-137409). Den primära tillrinningen sker troligen från NO. Avståndet till vattentäkten och det faktum att vattentäkten tar vatten ur berggrunden talar för att påverkan på Natura 2000 områdets grundvattenberoende ekosystem bör vara obefintlig.

Trafikverket anser att erhållet material inte redogör för konsekvenserna för Trafikverket men bedömer att deras anläggnings grundläggning förblir oförändrad då grundvattensänknningar i jordlagren inte förväntas. Trafikverket har ansvar för skydd av människa och miljö från sin anläggning. Utökad verksamhet i samband med förändrat syfte och mängd för grundvattenuttaget kan medföra att konsekvensen av en trafikolycka ökar. Dessa förändrade förutsättningar råder Trafikverket inte över. Det förutsätts därför att verksamhetsutövaren säkerställer eventuella riskreducerande åtgärder som föranleds av den förändrade verksamheten.

CP meddelar att de har en brunn på sin fastighet Y som grannen på fastighet YY har servitut på.

IA är orolig för att hennes brunn ska påverkas på fastighet XY och vill att Ystads kommun håller henne skadeslös om tillgången på vattnet ändras. Hon påtalar också att tidigare var tillgången på vatten från kommunens bor-ror i X för låg så att vattenförsörjningen flyttades till Nedraby.

Kompletterande yrkande: IA framför att i de utförda mätningarna har man inte praktiskt tagit hänsyn till nivån på vattnet i hennes brunn under sommaren utan använt en matematisk modell. Vidare har hon inte fått några skriftliga utfästelser och löften från Ystads kommun om att hållas skadelös vid en eventuellt torrlagd brunn. Då man tidigare övergett de borrhör, som nu ännu användas då de inte kunde lämna tillräcklig mängd vatten, är hon mer än bekymrad hur påverkan på sikt kommer att ske både med hennes brunn och de naturkänsliga omgivningarna. Hon yrkar på att man starkt begränsar vattenuttagen ur dessa borrhör.

AS är orolig för att hennes brunn ska påverkas på fastighet XY och vill att Ystads kommun håller henne skadeslös om tillgången på vattnet ändras.

Kompletterande yttrande: AS meddelar att hon delar kommunens förslag till åtgärder så som att mäta in brunnen, dokumentera brunnsutformningen och att grundvattennivåer mäts under en tid.

Öja Fotbollsförening vill ha en garanti på vattenförsörjning för bevattning av 15 000 m² gräsyta fotbollsplanen. Om vattnet inte räcker till för bevattning av hela ytan vill de ha alla kostnader täckta för anläggning av konstgräs på nuvarande träningsplan.

MA meddelar att hon har en brunn på sin fastighet X som grannen på Karlshems Gård har servitut på. Hon är orolig för att hennes brunn ska påverkas och bli skadeståndsskyldig gentemot Karlshem. Hon vill att Ystads kom-mun håller henne skadeslös om tillgången på vattnet ändras.

CN är orolig för att hennes brunn ska påverkas på fastighet Karlshem St. **XZoch** vill att Ystads kommun håller henne skadeslös om till-gången på vattnet ändras. Det har alltid funnits gott om vatten för två hushåll, djur-hållning och odling. Brunnen är borrarad till över 40 meters djup, i det s.k. Alnarps-flödet. Innan brunnen borrades var det problem med vattenförsörjningen, nu kan vattennivån sjunka som mest 2 meter på sommaren. Yrkandet kvarstår om ersätt-ning om det trots allt skulle innebära påverkan på fastighetens vattenförsörjning, så att de kan stå skadeslösa.

J och GMs grävda brunn sinade under kommunens propump-ning. Brunnen är avsedd för bevattning på fastigheten XX.

GP uppger att han inte har fått någon riktad skrivelse med eller utan samrådsunderlag, så som kommunen hävdar, vilket även andra enskilt berörda påpekat i inkomna synpunkter enligt samrådshandlingar. Han hävdar att samråd enligt 6 kap. 4§ inte har uppfyllts. Under den tidsperiod som de aktuella propumpningarna gjordes så sänktes vattennivån i hans brunn så att den var i stort sett var torrlagd. Han visste vid det tillfället inte om att det förekom propumpningar. **GP** hemställer att domstolen inte beviljar tillstånd enligt ansökan förrän samråd har skett enligt miljöbalken med honom som enskilt berörd. Skulle domstolen inte bif-alla ovanstående yrkande så hemställer han om att domstolen tillser att det finns villkor i tillståndet som innebär skadeavhjälpande åtgärder för det fall skador skulle uppstå som innebär att han inte via sin enskilda brunn kan tillgodose sin försörjning av vatten.

Kompletterande yrkande: **GPP** meddelar att han delar kommunens för-slag till åtgärder så som att dokumentera grundvattennivåer i brunnen, mäta in brunnen, dokumentera brunnsutformningen och att grundvattennivåer mäts under en tid. Han anser att den tid som grundvattennivån i brunnen ska mätas, för bedöm-ningen om den ska ingå i kontrollprogrammet, måste vara tillräckligt lång så att den kan mäta årstidsvariationer. Alternativt måste man garantera att grundvattenmätning sker så att den innefattar rimligt långa perioder med både torka och nederbörd. Han yrkar att domstolen ställer upp sådana tillståndsvillkor. Om vattenuttag från hans enskilda brunn omöjliggörs eller starkt begränsas på grund av grundvattenbortled-ningen ska det finnas tillståndsvillkor som garanterar skadeståndsreglering.

HG v G-W bekräftar att uppgörelse träffats mellan ho-nom och sökanden. Följden är att fastighetsägaren fränfaller sina invändningar mot tillståndet och yrkandet om ersättning för kostnader under förutsättning att tiden för anmälan av oförutsedd skada bestäms till senast 20 år från utgången av

arbetstiden samt att sökanden ska placera en s.k. diver för avläsning av vattennivåerna i jordlagerbrunnen i anslutning till gårdscentrum på v Gs fastighet.

Best Vind i Ystad AB undersöker möjligheterna att använda befintlig borra på fastigheten XYZ (150 meter djup) för vattenuttag för grönsaksodling. Då borran på Fredriksberg XYZ ligger inom radien på 2 500 meter inom vilken det bedöms att påverkan kommer att ske, ser Best Vind i Ystad AB en risk för att kommunens planerade vattenuttag kan påverka och begränsa deras möjligheter för vattenuttag.

BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDEN

Den skadetyper som alls kan bedömas uppkomma av Kommunens uttag är påverkan på vattentillgången i brunnar. Kommunen har i ansökan föreslagit ett skaderegleringsvillkor som tar sikte på denna skadetyper. Villkoret gäller under hela tillståndstiden och av denna anledning förefaller en längre tid för oförutsedd skada inte göra någon egentlig skillnad för omgivningen. Kommunen anser att den föreslagna tiden för anmälan av oförutsedd skada är tillräcklig.

Bemötande av Länsstyrelsen i Skåne län: Till skillnad från de domar som nyligen meddelats avseende jordbruksbevattnings- och uttag för industriella ändamål, brukar kommunala uttag för vattenförsörjning inte tidsbegränsas. Planeringshorisonten för vattenförsörjningen är så lång att en tidsbegränsning skulle skapa oöverstigliga problem för kommunerna. Det är inte bara vattentillgångarna i sig som är problemet utan även beredningsresurser i form av vattenverk och ledningsnät som byggs upp utifrån de tillgängliga vattenresurserna och deras belägenhet.

En kommun måste därför kunna räkna med att resurserna finns tillgängliga även efter ett visst årtal. I det aktuella fallet finns det inte heller några direkta alternativ att tillgripa för den händelse ett nytt tillstånd inte skulle meddelas. I så fall skulle kommunen hamna i en situation där en del av vattenförsörjningen faller bort och där det skulle ta åtskilliga år att finna andra lösningar. Det går inte heller att planera för att tillstånd eventuellt inte kommer att förlängas eftersom då åtgärder och investeringar skulle riskera att göras i onödan. Skadan av den osäkerheten överstiger med råge den fördel som länsstyrelsen uppfattar skulle uppkomma med ett tidsbegränsat tillstånd.

I detta fall får möjligheten till omprövning av tillståndet vid exceptionella förhållanden vara tillräcklig. Kommunen motsätter sig en tidsbegränsning av tillståndet.

Bemötande av SGU: SGU anser i sitt yttrande att en del av det vatten som kommer vattentäkten till godo kommer från grundvattenförekomsten Krageholm vilket bör avspeglas i kommande kontrollprogram. Krageholm är en grundvattenförekomst i jord som överlagras delar av grundvattenförekomsterna Herrestad-Fårarp, Vombsänkan och SV Skånes kalkstenar i sedimentärt berg. Förutom uppföljning av grundvattennivå kopplad till Krageholms grundvattenförekomst har SGU följande

synpunkter på utformningen av kommande kontrollprogram:

- Automatiserade mätare, vid minst en punkt, som t.ex. mäter och lagrar grundvattennivån dagligen.
- Nivåmätning i minst en punkt nära Öja avfallsdeponi och vid rikkärren vid Hålebäck.
- Övervakning/inventering av fuktängarna vid Hålebäck med lämplig frekvens.

Ystad kommun har ingen erinran mot att kontrollprogrammet innehåller mätning enligt SGU's förslag ovan.

Bemötande av Trafikverket: Kommunen kommer i sin verksamhet givetvis att säkerställa att hanteringen av vattnet sker på ett sådant sätt att risker minimeras. Detta kan också ske genom bestämmelser om vattenskydd. Om däremot vägtrafiken medför risker för dricksvattnet åligger det väghållaren att vidta åtgärder. Detta följer av den aktsamhetsprincip som fanns i 17 kap. 1 § vattenlagen och som nu följer av försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § miljöbalken. Att hantera risker i den egna verksamheten råder Trafikverket över medan däremot Kommunen inte råder över väganläggningarna och de eventuella skyddsåtgärder som kan krävas där.

Bemötande av CP. På fastigheten XX finns en grävd brunn. Fastighetsägaren till XX upplyser om att grannen på fastigheten YY har servitut på brunnen. I ansökan är brunnen benämnd XX och bedömts vara en jordbrunn med anledning av att den är grävd.

Enligt uppgift från fastighetsägaren är brunnen utförd 1943. Brunnen är 7,3 meter djup och används för bevattning.

Enligt uppgift från SGUs brunnsarkiv finns en borrarad brunn, ID=909046252, ca 400 meter ONO om den grävda brunnen, med ett jorddjup på 7 meter. Detta förhållande indikerar att den grävda brunnen möjligen kan nå ner till berggrunden. Med anledning av denna uppgift har brunnen omtolkats som ospecificerad, d.v.s. det är oklart om brunnen enbart är utförd i jordlagren eller om den är grävd nertill berggrunden och har kontakt med berggrundsmagasinet, se Bilaga 1:1.

Den grävda brunnen ligger ca 1 500 meter till ca 1 600 meter NNO om brunnarna B1-B5.

Grundvattennivån har ej mätts i brunnen i samband med utförda provpumpningar.

I en bergbollarad brunn "Hemgårdsvägen 9" (Herrestad 64:6), som ligger mellan den grävda brunnen och ca 1 100 till 1 200 meter från brunnarna B1-B5, visar utförda grundvattennivåmätningar vid genomförda provpumpningar på en påverkan i berggrunden som uppgår till maximalt ca 0,4 meter vid ansökt uttag.

Vid den grävda brunnen, som ligger ca 400 meter längre bort, bedöms grundvattennivåpåverkan i berggrunden att uppgå till maximalt ca 0,3 meter vid ansökt uttag. I det fall brunnen är utförd i jordlagren bedöms påverkan vara mindre.

Bemötande av IA: På fastigheten XXY finns en grävd brunn som används för hushållsändamål. I ansökan är brunnen benämnd XXY.

Brunnen är utförd i jordlagren och ligger ca 590 meter till ca 640 meter sydost om brunnarna B1-B5.

Enligt uppgift från fastighetsägaren anlades den grävda brunnen år 1948 och är 6 meter djup. Marknivån vid brunnen ligger på nivån +9,39 och överkant cementring i brunnen ligger på nivån +9,42. Djupet på brunnen lodades den 10 oktober 2012 till 4,4 meter under cementring överkant, vilket motsvarar en bottennivå i brunnen på ca +5,0. Lödningen den 10 oktober 2012 indikerar att brunnsbotten höjts med ca 1,6 meter jord, genom ras eller uppträngning underifrån, i förhållande till när den var nyanlagd.

I SGUs brunnsarkiv finns uppgift om en bergborrad brunn, ID 905024758, som ligger ca 125 meter NNO om den grävda brunnen. Jordlagrens mäktighet vid den borrhade brunnen är 28 meter och markytans nivå vid den borrhade brunnen bedöms ligga på ungefär samma nivå som den grävda brunnen. Grundvattennivåmätningar i den borrhade brunnen visar att det här råder artesiska förhållanden i berggrunden. Den uppåtriktade grundvattennivåskillnaden mellan berg och jord bedöms uppgå till storleksordningen ca 2 meter. Grundvattennivån har mätts i den grävda brunnen under båda provpumpningstillfällena, se grundvattennivådiagram bilaga 5-1 i den tekniska beskrivningen.

Vid den första provpumpningen som utfördes den 11 december 2012 till den 9 januari 2013 gjordes ett kontinuerligt uttag ur brunn B5 med 3 800 m³/d. Under denna pumpning steg grundvattennivån i den grävda brunnen med 0,27 meter från nivån +7,85 den 11 december 2012 (före pumpstart) till +8,12 den 9 januari 2013 (före pumpstopp). Den första provpumpningen genomfördes under en period med naturligt stigande grundvattennivåer och det har inte gått att bedöma eventuell påverkan på grundvattennivån i den grävda brunnen vid detta provpumpningstillfälle.

Vid den andra provpumpningen som utfördes den 25 februari 2013 till den 29 maj 2013 gjordes ett kontinuerligt uttag ur brunn B3, B4 och B5 med 6 000 m³/d. Under denna pumpning sjönk grundvattennivån i den grävda brunnen med 0,24 meter från nivån +8,07 den 25 februari 2013 (före pumpstart) till +7,84 den 29 maj 2013 (före pumpstopp). Denna pumpning genomfördes under en period med naturligt sjunkande grundvattennivåer och den uppmätta sänkningen (0,24 meter) inrymmer såväl naturligt sjunkande nivåer som eventuell påverkan från pumpningen.

Utförda nivåmätningar under provpumpningarna visar att den naturliga nivåvariationen är större än påverkan från provpumpningarna (ansökt uttag).

Sammanfattningsvis visar ovanstående uppgifter på att det under opåverkade förhållanden finns ca 3 meter vattenpelare i brunnen. Utförda mätningar visar på en påverkan som är mindre än 0,24 meter vid ansökt uttag.

Den obetydliga påverkan bedöms endast ge en marginell påverkan på uttagsmöjligheterna i brunnen.

Bemötande av AS. På fastigheten XY finns en enligt upp-gift en grävd brunn som används för bevattning av trädgård och grönsaksodlingar. I ansökan är brunnen benämnd XY och bedömts vara en jordbrunn mot bakgrund av att den är grävd.

Det saknas uppgifter om brunnsutformning och grundvattennivåmätningar i brunnen.

Brunnen ligger ca 1 000 till 1 100 meter öster om brunnarna B1-B5.

Grundvattennivåmätningar under provpumpningarna i omkringliggande brunnar i berg och jord visar på en maximal påverkan i berg respektive jord som vid fastigheten XY uppgår till ca 1,5 meter i berg respektive mindre än 0,3 meter i jord.

Mellan den grävda brunnen och brunnarna B1-B5 finns en brunn benämnd "Mensalvägen 124", som ligger ca 600 till 700 meter från brunnarna B1-B5. Denna brunn är grävd till 6,7 meters djup och fördjupad i botten genom rörbörning ner i kalkberggrunden. Brunnen torrlades under provpumpningarna och avsänkningen i brunnen värmer än 1,56 meter.

I det fall den grävda brunnen på fastigheten XY är fördjupad ner i kalkberget på liknande sätt som "Mensalvägen 124" finns en risk för att uttagsmöj-ligheterna påverkas betydligt. För att närmare dokumentera grundvattennivåer samt risk för minskade uttagsmöjligheter föreslås att brunnen mäts in, att brunnsutformning dokumenteras och att grundvattennivåer mäts under en tid. Om det efter denna kontroll bedöms att det finns risk för att uttagsmöjligheterna kan påverkas menligt av ansökt uttag är det lämpligt att brunnen tas med som mätpunkt i kommande kontrollprogram.

Bemötande av Öja fotbollsförening: Enligt uppgift har en borrarad brunn på fastigheten YYZ som är belägen mellan två fotbollsplaner och som används för bevattning av fotbollsplanerna. I ansökan är brunnen benämnd YYZZ. I SGUs brunnsarkiv har brunnen beteckningen 905024758.

Brunnen ligger ca 480 till ca 560 meter sydost om brunnarna B1-B5.

Enligt uppgift från SGUs brunnsarkiv borrhades brunnen under april månad 2004. Under borrhningen noterades att jordlagren är 28 meter mäktiga. Brunnen är utförd med stålrör ned till 30 meter och därunder som ett öppet hål i berggrunden ned till totalt 37 meters djup. Brunnens korttidskapacitet bedömdes av brunnsborrharen till 42 000 l/h eller ca 11,6 l/s när brunnen var ny borrarad.

Brunnen är artesisk, vilket betyder att grundvattnet i berggrunden står under tryck och att trycknivån i berggrunden är belägen över marknivån. Brunnen är försedd med ett tättslutande lock för att undvika att brunnen självrinner.

Brunnens utformning (30 meter stålrör) och att brunnen under opåverkade förhållanden är artesisk (självrinner) innebär att det finns goda avsänkingsmöjligheter i brunnen. Med en undervattenspump placerad på 30 meters djup i brunnen finns en tillgänglig avsänkingsmöjlighet av ca 30 m vid egna uttag ur brunnen, givet ingen

annan påverkan.

Påverkan på grundvattennivån i brunnen (berggrunden) vid ansökt uttag bedöms maximalt uppgå till ca 2 meter. Denna påverkan bedöms som liten i relation till av-sänkingsmöjligheterna i brunnen och bedöms inte påverka uttagsmöjligheterna i beaktansvärd grad.

Bemötande av MA: På fastigheten XX finns en grävd brunn som används för hushållsändamål. Enligt fastighetsägaren finns ett servitut på brunnen som medger Karlshems gård att ta ut vatten ur brunnen vid behov. I ansökan är brunnen benämnd Betlehemsvägen 53 och bedöms vara en jordbrunn mot bakgrund av att den är grävd.

Brunnen ligger ca 1 250 meter ostnordost om brunnarna B1-B5.

Brunnens djup lodades den 28 januari 2013 och var vid detta tillfälle 1,53 meter djup mätt från lock överkant. Lockets överkant ligger på nivån + 10,03. Det är oklart om brunnen är fördjupad med spets eller liknande Grundvattennivåmätningar i brunnen som utförts under perioden den 28 januari 2013 till den 3 oktober 2013 visar på en obetydlig grundvattennivåvariation med min-, medel-, och max-nivåer som uppgår till +9,16, +9,25 och +9,33.

Under provpumpningen som utfördes den 25 februari 2013 till den 29 maj 2013 med ett kontinuerligt uttag ur brunn B3, B4 och B5 med 6000 m³/d sjönk grundvattennivån i den grävda brunnen med 0,10 meter från nivån +9,31 den 25 februari 2013 (före pumpstart) till +9,21 den 23 maj 2013 (sex dagar före pumpstopp). Från den 23 maj 2013 till den 29 maj 2013 (före pumpstopp) steg nivån till +9,24.

Då provpumpningen genomfördes under en period med naturligt sjunkande grundvattennivåer innefattar den uppmätta sänkningen (0,10 meter) både naturligt sjunkande nivåer och eventuell påverkan från pumpningen, vilket visar på att den grävda brunnen inte mätbart påverkas av ansökt uttag.

Den ytliga grundvattennivån, det ringa brunnsdjupet och den obetydliga nivåvariationen i brunnen talar att brunnen kan vara utförd i ett källflöde.

Bemötande av CN: På fastigheten XZ finns en brunn som används för hushållsändamål (2 hushåll) med möjlighet till framtida uttag för jordbruksändamål. Brunnens läge på fastigheten är inte känt.

Det saknas uppgifter om brunnens utformning samt grundvattennivåmätningar i brunnen.

Fastigheten, som är delad i XZ>1 och XZ>2, ligger ca 950 till ca 1 700 meter öster om från brunnarna B1-B5.

Grundvattennivåmätningar under provpumpningarna i omkringliggande brunnar i berg och jord visar på en maximal påverkan i berg respektive jord som vid fastigheten XZ uppgår till ca 2 meter respektive mindre än 0,3 meter.

Mellan brunnen och brunnarna B1-B5 finns en brunn benämnd "Mensalvägen 124", som ligger ca 600 till 700 meter från brunnarna B1-B5. Denna brunn är grävd

till 6,7 meter djup och fördjupad i botten genom rörborring ner i kalkberggrunden. Brunnen torrlades under provpumpningarna och avsänkningen i brunnen var mer än 1,56 meter.

I det fall den grävda brunnen på fastigheten XZ är fördjupad ner i kalkberget på liknande sätt som "Mensalvägen 124" kan det finnas en risk för att uttagsmöjligheterna påverkas betydligt.

För att närmare dokumentera grundvattennivåer samt risk för minskade uttagsmöjligheter föreslås att brunnen mäts in, att brunnsutformning dokumenteras och att grundvattennivåer mäts under en tid. Om det efter denna kontroll bedöms att det finns risk för att uttagsmöjligheterna kan påverkas menligt av ansökt uttag är det lämpligt att brunnen tas med som mätpunkt i kommande kontrollprogram.

Bemötande av Jan och GM: På fastigheten Y finns en grävd brunn som enligt fastighetsägaren sinade under 2013, under den tid provpumpningarna genomfördes på fastigheten X. I ansökan är brunnen benämnd Y och bedöms vara en jordbrunn mot bakgrund av att den är grävd och grund.

Enligt uppgift från fastighetsägaren är brunnen ca 3 meter djup och används för bevattning på Y. Vattnet uppfordras för hand med hjälp av en "Rickepump nr 12".

Brunnen ligger ca 1400 meter sydost om brunnarna B1-B5.

Jordlagrens mäktighet på platsen är inte känd, men bedöms utifrån uppgifter från närliggande brunnar i SGUs brunnsarkiv uppgå till mer än 20 meter.

Mellan den grävda brunnen och brunnarna B1-B5 finns de grävda brunnarna "AA" och "BB", som är 4,4 m respektive 3,3 meter djupa. "CC" ligger ca 590 meter till ca 640 meter från brunnarna B1-B5 och "DD" ligger ca 920 till ca 940 meter.

Vid den första provpumpningen som utfördes den 11 december 2012 till den 9 januari 2013 gjordes ett kontinuerligt uttag ur brunn B5 med 3800 m³/d. Under denna pumpning steg grundvattennivån i brunnarna "Herrestad 68:94" och "Herrestad 68:102" med 0,27 meter respektive 0,21 meter. Den första provpumpningen genomfördes under en period med naturligt stigande grundvattennivåer och det har inte gått att bedöma eventuell påverkan på grundvattennivån i dessa brunnar vid detta provpumpningstillfälle.

Mot bakgrund av att grundvattennivåerna i de två mer närliggande jordbrunnarna steg under den första pumpningen är det inte troligt att den grävda brunnen på fastigheten Y som ligger betydligt längre bort har sinat på grund av denna provpumpning. Orsaken till att brunnen sinat under denna provpumpning bedöms bero på andra orsaker, exempelvis andra uttag i området eller egna uttag ur brunnen.

Under den andra provpumpningen som utfördes den 25 februari 2013 till den 29 maj 2013 med ett kontinuerligt uttag ur brunn B3, B4 och B5 med 6000 m³/d sjönk grundvattennivån i dessa brunnar med 0,24 respektive 0,32 meter. Denna pumpning genomfördes under en period med naturligt sjunkande grundvattennivåer och de

uppmätta sänkningarna inrymmer såväl naturligt sjunkande nivåer som eventuell påverkan från pumpningen.

Mot bakgrund av den måttliga avsänkning som uppmätts i de två mer närliggande jordbrunnarna under den andra provpumpningen är det inte heller troligt att den grävda brunnen på fastigheten Y som ligger betydligt längre bort har sinat på grund av denna pumpning. Utifrån de mätningar som har utförts i de närliggande jordbrunnarna bedöms påverkan på den aktuella brunnen att uppgå till mindre än ca 0,2 meter vid ansökt uttag.

Orsaken till att brunnen sinat vid den andra provpumpningen bedöms främst bero på andra omständigheter som naturlig nivåvariation, andra uttag i området eller egna uttag ur brunnen.

Bemötande av GP: På fastigheten Z (Södra fältvägen 22) finns en brunn som enligt fastighetsägaren i stort sett torrlades under den tid provpumpningarna genomfördes på fastigheten X.

Fastigheten ligger ca 2250 till 2400 meter öster om från brunnarna B1-B5. Brunnens läge på fastigheten är inte känt.

Det är oklart om brunnen är grävd ner till berggrunden eller om den enbart är utförd i jordlagren. Enligt uppgift från SGUs brunnsarkiv finns en borrhåldningsbrunn, ID=909046252, ca 850 meter VNV om den grävda brunnen, med ett jorddjup på 7 meter. Detta förhållande indikerar att den grävda brunnen möjligen kan nå nertill berggrunden.

Fastighetsägaren anger att vattennivån i brunnen normalt varierar mellan 2 och 4.mvp (meter vattenpelare), vilket innebär en avsänkning av ca 2 - 4 meter för att brunnen ska torrläggas.

Utförda provpumpningar visar på en maximal påverkan i berg vid fastigheten Z som uppgår till storleksordningen ca 0,5 meter vid ansökt uttag. Påverkan i jord bedöms vara betydligt mindre.

Att brunnen torrlagts kan med ovanstående underlag inte förklaras med enbart påverkan från provpumpningarna. Förutom påverkan från provpumpningarna påverkas brunnen av naturlig nivåvariation (2 till 4.mvp enligt fastighetsägaren) samt egna och andra uttag i området. Det bör i sammanhanget nämnas att fastigheten även ligger i nära anslutning till influensområdet för Österlens vattenförening, Köpingsgruppen.

För att närmare dokumentera grundvattennivåer samt risk för minskade uttagsmöjligheter vid ansökt uttag föreslås att brunnen mäts in, att brunnsutformning dokumenteras och att grundvattennivåer mäts under en tid. Om det efter denna kontroll bedöms att det finns risk för att uttagsmöjligheterna kan påverkas menligt av ansökt uttag är det lämpligt att brunnen tas med som mätpunkt i kommande kontrollprogram.

Bemötande av HG v G-W: Sökanden har kommit överens med ägaren till Stora Herrestad Säteri om följande: Tiden för anmälan av oförut-

sedd skada ska bestämmas till senast 20 år från utgången av arbetstiden. Sökanden ska i jordlagerbrunn i anslutning till gårdscentrum placera en s.k. diver som ska avläsa vattennivåerna och på så sätt följa upp eventuell påverkan på grundvattenförhållandena på v G fastigheter. Frågan om ombudskostnader har reglerats direkt mellan parterna.

Bemötande av CB som ombud för Best Vind i Ystad AB: Kommunen är av uppfattningen att den i målet, ansökta vattenmängden är nödvändig för att tillgodose kravet på robust vattenförsörjning. Utan att veta hur stora kvantiteter Best Vind i Ystad AB avser att utta ur brunnen är det Kommunens uppfattning att någon begränsning i uttagsmöjligheten inte bedöms att uppkomma. Den planerade bevattningen av grönsaker torde dock vara tillståndspliktig och möjligheten att utnyttja brunnen för aktuellt ändamål får prövas enligt 11 kap. miljöbalken.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har den 4 september 2014 hållit huvudförhandling i målet.

Rådighet

För att få utföra en vattenverksamhet ska sökanden enligt 2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas. Den aktuella verksamheten kommer att utföras på fastigheten X i Ystads kommun. Kommunen är ägare av fastigheten X och har den rådighet som erfordras.

Miljökonsekvensbeskrivning

En enskild har haft invändningar utifrån att samråd inte skulle ha hållits i vederbörlig ordning. Den enskilde som framfört synpunkter har sin fastighet utanför det område som är angivet för de särskilt berörda. Sökanden har emellertid infört en annons i Ystad Allehanda den 29 juni 2013 om den nu sökta vattenverksamheten. Länsstyrelsen har dock beslutat att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Mark- och miljödomstolen finner att samråd har vidtagits i vederbörlig ordning och att den av sökanden upprättade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven på en sådan beskrivning enligt 6 kap. miljöbalken. Den kan därför godkännas.

Tillåtlighet

Befintligt område med vattenuttag strider inte mot gällande detaljplan eller områdesbestämmelser som gör att verksamheten inte skulle vara tillåtlig. Mark- och miljödomstolen konstaterar att det för Ystads kommun finns ett behov av reservvattentäkt. Mark- och miljödomstolen är av den uppfattningen att det är mycket viktigt att säkra en god vattenförsörjning för landets invånare, genom att ha reservvattentäkter för det fall att en vattentäkt skulle bli obrukbar. Det är också enligt mark- och miljödomstolen viktigt att kommunen, när det gäller vattenförsörjningen, beaktar långsiktiga behov. Uttaget av grundvatten från Stora Herrestad ska vid behov förstärka kommunens vattenförsörjningssystem, vars huvudsakliga vattentäkt är Nedraby. Domstolen kan konstatera att det finns goda möjligheter för vattenuttag vid Stora Herrestad även om nyttjandegraden uppgår till över 70 % av grundvattenbildningen. Det finns de vattenbrunnar inom närområdet som kommer att påverkas mer än marginellt av det sökta uttaget, men i dessa fall har kommunen tagit på sig att följa upp påverkan och vidta åtgärder om enskilda kommer att drabbas negativt av vattenuttagen.

Länsstyrelsen i Skåne län och SGU är positiva till att tillstånd ges och har tillstyrkt ansökan. Några enskilda har framfört att de befarar sinade brunnar och sättnings-skador. Kommunen har med sitt förslag till villkor tagit på sig att ombesörja att ingen ska bli utan vatten för husbehov. Risken för sättnings-skador med anledning av vattenverksamheten har sökanden visat är obefintlig. Med de kompletterande utredningar som sökanden inlämnat tillsammans med förslag på uppföljning bedömer mark- och miljödomstolen det tillräckligt utrett och säkerställt att verksamheten kan bedrivas.

Befintliga tillståndsgivna uttag och hushållsuttag tillsammans med nu ansökt uttag uppgår till 77 % av grundvattenbildningen i akvifären per år räknat på en grundvattenpåfyllning av 120 mm. Ett torrår med endast en nederbörd av 80 mm kommer den årliga grundvattenpåfyllningen inte att räcka. Med beaktande av vad som sägs i 16 kap. 11 § miljöbalken finner mark- och miljödomstolen att företräde för vattenresursen ska ges till kommunala vattentäkter för det allmännas räkning. Samman-

fattningsvis anser domstolen att tillstånd kan lämnas till den sökta vattenverksamheten men att tillståndet, trots att det är en kommunal vattentäkt, ska begränsas till att gälla under 30 år. Kommunen ska under hela tillståndstiden följa upp vad som händer med grundvattennivåerna inom påverkansområdet.

Mark- och miljödomstolen finner att den sökta verksamheten är förenlig med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. 2-7 §§ miljöbalken och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk. Mark- och miljödomstolen anser vidare att några sådana skador eller olägenheter som anges i 2 kap. 9 § miljöbalken inte kan förväntas. Undersökningarna inom influensområdet samt utförd vattenbalansberäkning har visat att grundvattenuttagen inte kan antas föranleda skador eller olägenheter som inte kan ersättas. En prövning enligt 11 kap. 6 § miljöbalken ger vid handen att den s.k. samhällsekonomiska nyttan överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av vattenverksamheten.

Villkor

Enligt 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken är det verksamhetsutövarens skyldighet att vidta de försiktighetsmått som krävs för att ingen olägenhet ska uppstå för människors hälsa och miljön, dock med den förutsättningen att det inte kan anses orimligt att uppfylla dessa krav. De villkor som sökanden har föreslagit för verksamheten bedömer domstolen som tillräckliga och adekvata. Mark- och miljödomstolen fastställer de villkor för tillståndet som framgår av domslutet.

Kontroll

Vad gäller kontroll av verksamheten bör det samlade uttaget från uttagsbrunnarna vid täkten mätas och summeras för varje dygn, för att säkerställa att den tillståndsgivna uttagsmängden inte överskrids. För kontroll av påverkan på omgivningen ska ett kontrollprogram upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten enligt vad sökanden föreslagit och som angivits i domslutet. I övrigt hänvisar mark- och miljödomstolen till kravet på verksamhetsutövarens egenkontroll enligt vad som anges i 26 kap. 19 § miljöbalken vid upprättande av kontrollprogrammet i övrigt.

Arbetstid

Arbetstiden för vattenverksamheterna bestäms till fem (5) år från den dag detta tillstånd tas i anspråk.

Oförutsedd skada

Sökanden har sedan ansökan kommit in ändrat sitt yrkande gällande tiden för oförutsedd skada till att tiden ska bestämmas till tjugo år räknat från utgången av arbetstiden. SGU har framfört att tiden för oförutsedd skada bör gälla från att en viss storlek på uttagen uppnåtts. Mark- och miljödomstolen anser att, med beaktande av att det kan dröja innan tillståndet nyttjas fullt ut, det vore lämpligt att sätta tiden för oförutsedd skada räknat från när en viss uttagsmängd har uppnåtts. Med hänsyn till att man under torrår riskerar att överutnyttja grundvattentillgången på lokal nivå bör oförutsedd skada börja gälla när vattenbalansen vid torrår är fullt utnyttjad, dvs. när uttagen uppgår till i genomsnitt 1 miljon m³ på årsbasis. Då kommunen idag innehar ett tillstånd som ger dem rätt att ta ut 912 500 m³ per år fastställs att när den vattenmängden överskrids bör tiden för anmälan om oförutsedd skada börja gälla. Vad som framförts av enskilda om risken för påverkan på deras fastigheter får detta hanteras inom ramen för oförutsedd skada.

Omprövning av tillstånd

Enligt 22 kap. 25 § första stycket 13 miljöbalken ska domstolen i en tillståndsdom bestämma den förlust av vatten som tillståndshavaren enligt 31 kap. 22 och 23 §§ miljöbalken är skyldig att underkasta sig utan ersättning. Av 31 kap. 22 § andra stycket 3 samma balk följer, att det i fråga om grundvattenuttag ska förordnas att den del som inte ersätts ska bestämmas till högst en femtedel och lägst en tjugondedel av värdet av den vattenmängd som omfattas av tillståndet. Domstolen bestämmer andelen till en tjugondedel.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen konstaterar att vattentäkten redan är i drift och att nya vattenbrunnar inte ändrar befintlig verksamhet. Sökanden har dessutom stort behov

av att säkra sina reservvattenresurser. Det finns därför förutsättningar för att meddela verkställighetsförordnande enligt 22 kap. 28 § miljöbalken.

Prövningsavgift

Den prövningsavgift, som mark- och miljödomstolen tar ut i mål om prövning av vattenverksamhet, syftar till att täcka kostnaderna för den prövning som föranleds av ansökan. Vid en prövning enligt 9 kap. 3 § andra stycket förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, finner mark- och miljödomstolen att den avgift om 62 450 kronor som domstolen i beslut den 10 mars 2014 preliminärt har fastställt för målets prövning får anses skälig med hänsyn till prövningens omfattning.

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen i Skåne län har begärt ersättning för rättegångskostnader i målet med 1 600 kronor. Sökanden har godtagit beloppet.

Tidigare tillstånd

Med anledning av att det tidigare tillståndet endast avser tillstånd för två brunnar (B1 och B2) och att det nu sökta tillståndet avser tillstånd till ytterligare tre brunnar (B3, B4 och B5), ska detta tillstånd ersätta det tidigare tillståndet så snart någon av brunnarna B3-B5 har tagits i anspråk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 16 oktober 2014.

Cecilia Giese Hagberg

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström samt de särskilda ledamöterna Sören Stenqvist och Hans Eliasson.